

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії

проф. І.Є. Цепенда

21 грудня 2020 р.

ПРОГРАМА
вступного випробування
Комплексний екзамен з історії
для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії за
спеціальністю
032 «Історія та археологія»
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня/ступеня спеціаліста/магістра
при прийомі на навчання у 2021 році

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
Протокол № 25 від 21 грудня 2020 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з історії є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія» при прийомі на навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня/ступеня спеціаліста/магістра до ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” у 2021 році.

Програма містить основні питання з історії України та всесвітньої історії, історіографії, філософії і методології історії, а також переліки рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування, дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме в пошуку й підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

Історія України

1. Початок людського суспільства та його еволюція на території України. Історіографія проблеми.
2. Кочові народи на півдні України: киммерійці, скіфи, сармати. Історіографія проблеми.
3. Грецька колонізація Північного Причорномор'я і Криму: причини, періодизація та особливості. Історіографія проблеми.
4. Причини політичної консолідації праукраїнських племен у Середньому Подніпров'ї, виникнення перших політичних об'єднань. Заснування і піднесення Києва. Історіографія проблеми.
5. Київська Русь в період князювання Володимира Великого і Ярослава Мудрого. Історіографія проблеми.
6. Основні джерела вивчення та історіографія Київської Русі.
7. Проблема походження українського народу у вітчизняній і зарубіжній історіографії. Поширення назви “Україна”.
8. Еволюція політичного устрою Київської Русі. Причини політичного роздроблення Русі. Історіографія проблеми.
9. Культурна спадщина Русі та її місце і роль в історії Європи. Історіографія проблеми.
10. Політичний розвиток Галицького і Волинського князівств у кінці XI–XII ст. Виникнення Галицько-Волинського князівства. Історіографія проблеми.
11. Етапи державного розвитку Галицько-Волинського князівства в XIII – першій половині XIV ст. Історіографія проблеми.
12. Соціально-економічний розвиток Галицько-Волинського князівства. Історіографія проблеми.
13. Політичне та соціально-економічне становище українських земель під владою Литви і Польщі в XIV–XVI ст. Історіографія проблеми.
14. Етапи політичного зближення Литви і Польщі. Люблінська унія 1569 р. та її наслідки в історії України. Історіографія проблеми.
15. Міжконфесійні стосунки на українських землях в XIV–XVI ст. Берестейська церковна унія 1596 р. та її наслідки. Історіографія проблеми.
16. Причини виникнення, джерела та умови формування українського козацтва в кінці XV – першій половині XVI ст. Запорізька Січ. Історіографія проблеми.
17. Українське козацтво в боротьбі проти турецьких і татарських загарбників у XVI – першій половині XVII ст. Історіографія проблеми.
18. Джерела та історіографія Національно-визвольної війни українського народу середини

XVII ст.

19. Україна напередодні визвольної війни середини XVII ст. Причини, характер, рушійні сили війни та її наукова періодизація.
20. Гетьман Б. Хмельницький: життя і діяльність. Оцінка його особи в історіографії.
21. Формування Української гетьманської держави в середині XVII ст.: територія, органи влади і управління. Програма державного будівництва Б.Хмельницького. Історіографія проблеми.
22. Українсько-російські відносини в ході Національно-визвольної війни середини XVII ст. Українсько-російська міждержавна угода 1654 р. та її оцінка в історіографії.
23. Доба Руїни в Україні: причини, характер, наслідки. Історіографія проблеми.
24. Програма державного будівництва гетьмана П. Дорошенка та його роль в історії української державності XVII ст. Історіографія проблеми.
25. Гетьман України І.Мазепа: особливості внутрішньої і зовнішньої політики. Оцінка його діяльності в українській та зарубіжній історіографії XVIII–XX ст.
26. Гетьман П.Орлик та його “Конституція”. Історіографія проблеми.
27. Остаточна ліквідація російським царизмом української автономії в другій половині XVIII ст.: причини, особливості, наслідки.
28. Народні рухи в Україні у XVIII ст.: опришківство на західноукраїнських землях і гайдамаччина на Правобережжі, Коліївщина 1768 р. Історіографія проблеми.
29. Поділи Речі Посполитої кінця XVIII ст. та їх значення для історичного розвитку українських земель.
30. Українська культура другої половини XVII – XVIII ст. Історіографія проблеми.
31. Концептуальний аналіз українського національного відродження (модерного націотворення) кінця XVIII – початку XX ст. у вітчизняній та зарубіжній історіографії.
32. Перша хвиля українського національного відродження в підросійській Україні (кінець XVIII ст. – 40-і рр. XIX ст.). Історіографія проблеми.
33. Таємні антисамодержавні організації на українських землях під владою Росії в першій чверті XIX ст. Кирило-Мефодіївське товариство. Т.Шевченко. Історіографія проблеми.
34. Аграрна реформа 1861 р.: суть, особливості проведення в Україні. Історіографія проблеми.
35. Громадівський рух на Наддніпрянській Україні в другій половині XIX ст. М.Драгоманов. Історіографія проблеми.
36. Перша хвиля національного відродження на західноукраїнських землях у першій половині XIX ст. “Руська трійця”. Історіографія проблеми.
37. Європейська демократична революція 1848–1849 рр. і Галичина. Історіографія проблеми.
38. Український національний рух у Галичині в другій половині XIX ст. Історіографія проблеми.
39. Політизація українського національного руху в Галичині в 90-х роках XIX – на початку XX ст. Історіографія проблеми.
40. Утворення та діяльність перших українських політичних партій на Наддніпрянській Україні в 1900–1905 рр. Історіографія проблеми.
41. Україна в період Першої російської революції 1905–1907 рр. та післяреволюційної столипінської реакції. Історіографія проблеми.
42. Українські землі в Першій світовій війні: воєнні дії, соціально-економічне, культурно-освітнє і політичне життя. Історіографія проблеми.
43. Характер і рушійні сили Української революції та її загальна періодизація. Діяльність Української Центральної Ради (березень – вересень 1917 р.).
44. Проголошення УНР. Державотворча діяльність Центральної Ради та українсько-більшовицька війна (осінь 1917 р. – весна 1918 р.). Історіографія проблеми.
45. Квітневий 1918 р. переворот П.Скоропадського. Українська гетьманська держава: внутрішня і зовнішня політика. Історіографія проблеми.
46. Директорія в початковий період діяльності. Акт соборності 22 січня 1919 р. Друга війна

- радянської Росії проти УНР (листопад 1918 р. – весна 1919 р.). Історіографія проблеми.
47. Внутрішня і зовнішня політика Західно-Української Народної Республіки (листопад 1918 р. – липень 1919 р.). Історіографія проблеми.
  48. Україна в 1920 – на початку 1921 рр. Спільний похід армії УНР і Польщі проти більшовицької Росії та його наслідки. Ризький мирний договір 1921 р. Історіографія проблеми.
  49. Причини поразки Української революції 1917–1921 рр. Основні джерела та історіографія Української революції.
  50. Перехід до нової економічної політики. Соціально-економічні перетворення в Україні на основі НЕПу. Історіографія проблеми.
  51. Політика “українізації” в радянській Україні у 1920-х роках: причини, суть і наслідки. Історіографія проблеми.
  52. Більшовицька політика форсованої індустріалізації на Україні: втрати і досягнення. Історіографія проблеми.
  53. Суцільна колективізація сільського господарства в УРСР. Голодомор 1932–1933 рр. Історіографія проблеми.
  54. Партійно-державний тоталітарний режим в Україні у 1930-х рр. “Розстріляне відродження”. Історіографія проблеми.
  55. Партійно-політичне та соціально-економічне становище західноукраїнських земель у складі Польщі в 1920–30-х рр. XX ст. Історіографія проблеми.
  56. Приєднання Західної України і Північної Буковини, Бессарабії до складу Української РСР. Радянізація західноукраїнських земель у 1939–1941 рр. Історіографія проблеми.
  57. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Україна в перші місяці радянсько-німецької війни. Історіографія проблеми.
  58. Німецький окупаційний режим в Україні у 1941–1944 рр. Історіографія проблеми.
  59. Український рух опору в період Другої світової війни. Історіографія проблеми.
  60. Воєнні події на Україні в 1943–1944 рр. Людські і матеріальні втрати України в Другій світовій війні. Історіографія проблеми.
  61. Відбудова народного господарства України в післявоєнні роки. Голод 1946–1947 рр. Історіографія проблеми.
  62. Суспільно-політичне життя в Україні у повоєнний період (1945–1953 рр.). Сталінські репресії. Історіографія проблеми.
  63. Спроба лібералізації суспільно-політичного життя в Україні в другій половині 50-х – першій половині 60-х рр. XX ст. Історіографія проблеми.
  64. Соціально-економічне становище та рівень життя населення в 1954–1964 рр. Історіографія проблеми.
  65. Опозиційний рух в Україні: виникнення, течії, методи боротьби та історичне значення (1960–1980-і рр.). Історіографія проблеми.
  66. Загострення політико-ідеологічної кризи радянського режиму в 1965–1985 рр. Історіографія проблеми.
  67. Посилення кризових явищ в соціально-економічному житті України в 1965–1985 рр. Історіографія проблеми.
  68. Крах командної економіки та спроби економічних перетворень в Україні в період горбачовської “перебудови”. Особливості перебудови в УРСР. Історіографія проблеми.
  69. Реформи в політичній системі СРСР періоду горбачовської “перебудови”. Формування українських політичних партій. Історіографія проблеми.
  70. Передумови і проголошення незалежності України 1991 р. Всеукраїнський референдум та вибори Президента України в грудні 1991 р.
  71. Проблеми розбудови української державності на початковому етапі (1991–1994 рр.). Історіографія проблеми.
  72. Державотворчі процеси в Україні в 1994–1998 рр. Конституція України 1996 р.
  73. Україна на міжнародній арені в 1990-х – на початку 2000-х рр. Основні напрямки

- зовнішньої політики в сучасних умовах. Україна в діяльності міжнародних організацій.
74. Проблеми соціально-економічного розвитку України в умовах незалежності та основні шляхи їх розв'язання. Історіографія проблеми.
  75. Суспільно-політичне життя в Україні у 1994–2004 рр. “Помаранжева” революція.
  76. Особливості суспільно-політичного життя в Україні на сучасному етапі. “Революція гідності”.
  77. Українська діаспора та Україна в другій половині XX – на початку XXI ст.

Всесвітня історія

Стародавній Схід

1. "Східна деспотія" як форма організації влади.
2. Типи цивілізацій Стародавнього Сходу: іригаційний, військово-контактний, станово-кастовий, адміністративно-бюрократичний, американський.
3. Сутність дискусій про азійський та античний спосіб виробництва.
4. Політична і релігійна реформи Аменхотепа IV. Причини і наслідки.
5. Закони Хаммурапі як історичне джерело.
6. Східна і західна (європейська) політика Дарія I.
7. Мала Азія як "євразійський міст" переселень народів стародавнього світу.
8. Етногенез народів Стародавнього Сходу.
9. Стародавній Схід: специфіка регіонів і динаміка історичного процесу.
10. "Артхашастра або наука політики" як політико-економічний трактат.

Стародавня Греція та Рим

1. Антична цивілізація як географічне, соціополітичне та цивілізаційне поняття.
2. Сутність дискусій про грецьку і римську цивілізації,
3. Олігархія, тиранія, демократія, монархія як соціально-політичні системи античності.
4. Афінська держава: ера політичних революцій.
5. Елліністична монархія як політична система.
6. Суспільний устрій в Римській республіці. Причини змін в соціальній структурі Риму.
7. Закони 12 таблиць як історичне джерело.
8. Оцінка повстання і особистості Спартакса античними авторами та в сучасній історіографії.
9. Своєрідність диктатур Сулли і Цезаря.
10. Октавіан Август і організація монархічної влади в Римі.
11. Діоклеціан і Костянтин - домініуси. Остання реорганізація Римської імперії.
12. Велике переселення народів та падіння Римської імперії.

Історія середніх віків

1. Найважливіші джерела з історії раннього середньовіччя (V – XI ст.), їх класифікація і характеристика.
2. Найважливіші джерела з історії класичного середньовіччя (XI – XV ст.), їх класифікація і характеристика.
3. Феодалізм як форма суспільної організації епохи середньовіччя. Розуміння сутності феодалізму в історіографії.
4. Бенефіціальна реформа Карла Мартелла, її передумови і наслідки.
5. Суть гіпотез і концепцій етногенезу та прабатьківщини слов'ян.
6. Утворення Болгарської держави і народності.
7. Роль Великоморавської держави в історії західних слов'ян.
8. Юридичний пам'ятник станової монархії в Сербії «Законник Стефана Душана».
9. Формування польської державності в X–XI ст.
10. Історичні передумови, причини та наслідки хрестових походів.

11. Велика хартія вольностей як джерело з історії середньовічної Англії.
12. Грюнвальдська битва. Історіографія питання.

Нова та новітня історія Європи і Америки

1. Історичне значення Великих географічних відкриттів. "Революція цін" та її соціальні наслідки.
2. Реформи та опричнина Івана IV в історичній літературі.
3. Жан Кальвін і його віровчення. Кальвіністська Реформація у Швейцарії.
4. Контрреформація в Європі.
5. Політичний заповіт кардинала Рішельє як джерело з історії французького абсолютизму.
6. Тридцятирічна війна (1618–1648 рр.) і участь у ній слов'янських народів.
7. Історичне значення Великої англійської революції середини XVII ст.
8. Імперська зовнішня політика Росії за часів Катерини II. Грецький проект. Три поділи Польщі.
9. Історичні передумови та причини Великої Французької революції.
10. Європа після наполеонівських воєн. Віденський конгрес.
11. Війна англійських колоній за незалежність. Утворення США.
12. "Весна народів" у Європі, її причини, суть та історичне значення.
13. Східне питання у зовнішній політиці Росії у XIX ст.
14. Визвольний рух у Російській імперії в XIX ст.: спроби періодизації.
15. Чеське національне відродження у XIX ст.: ідеологія, основні етапи.
16. Соціально-економічний і політичний розвиток Німеччини на початку XX ст., його особливості. Підготовка до Першої світової війни.
17. Соціально-економічний і політичний розвиток Англії на початку XX ст. та його особливості.
18. Зовнішня політика США на початку XX ст.
19. Габсбурзька монархія наприкінці XIX – на початку XX ст.: соціально-економічне становище, політичний розвиток, національно-визвольні рухи.
20. Причини та початок Першої світової війни.
21. Німецька революція 1918–1919 рр., її демократичні завоювання.
22. Паризька мирна конференція. Версальсько-вашингтонська система, її оцінка.
23. Крах Веймарської республіки в Німеччині, його причини. Націонал-соціалістська диктатура в Німеччині як форма тоталітаризму.
24. "Новий курс" Ф.Д.Рузвельта в США як класичний зразок ліберально-реформістського варіанту державного регулювання економіки (1933–1938 рр.).
25. Зовнішня політика СРСР у період між Першою і Другою світовими війнами, її основні чинники та наслідки. Історіографія питання.
26. Суспільно-політичні процеси в Другій Речі Посполитій.
27. Особливості політичного та соціально-економічного розвитку Чехословаччини між Першою і Другою світовими війнами.
28. Історіографія Другої світової війни.
29. Проблеми економічного, суспільно-політичного розвитку Німеччини після закінчення Другої світової війни. Розкол Німеччини, утворення двох держав на німецькій землі: ФРН і НДР (1945–1949 рр.).
30. "Економічне диво" у ФРН (50-ті рр. XX ст.). Доктрина "соціального ринкового господарства".
31. Правління консерваторів у Великобританії. "Тетчеризм", його суть і наслідки.
32. Президентство Шарля де Голля (1958–1968 рр.). Посилення ролі держави в економіці і соціальній сфері. Референдум 27 квітня 1969 р.
33. Канцлерство Г. Коля (1982–1998 рр.).
34. Канцлерство А. Меркель.

35. Росія в посткомуністичний період. Перехід до демократизації та ринкових відносин. Загострення міжнаціональних взаємин та зовнішня політика.
36. Особливості трансформаційних процесів у зарубіжних слов'янських країнах у посттоталітарний період.
37. Проблеми соціально-економічного і політичного розвитку країн Латинської Америки (80–90-ті рр. XX ст.). Цивілізаційна специфіка регіону.
38. Президентські вибори 1992 р. у США. Внутрішня і зовнішня політика адміністрації президента Б.Клінтона (1993–2000 рр.).
39. Геополітичне лідерство США початку XXI ст.: основні чинники, проблеми, перспективи.
40. Франція в умовах сучасних інтеграційних світових процесів.
41. Глобалізаційні процеси в сучасному світі, їх сутність і соціальні наслідки.

Історія країн Азії та Африки

1. Проблема періодизації історії країн Азії і Африки в середні віки.
2. Проблема типології середньовічних суспільств на Сході.
3. Виникнення ісламу та Арабського халіфату. Коран: походження, структура тексту.
4. Община і варно-кастова система у ранньосередньовічній Індії.
5. Політична система Китаю за династії Тан.
6. Соціально-політичний устрій Османської імперії (XVI – перша половина XVII ст.).
7. Загальна характеристика Індії на початку нового часу.
8. Державні утворення, суспільний та економічний лад і культура народів Тропічної і Південної Африки у XVIII – XIX ст.).
9. Селянська війна у Китаї і утворення тайпінської держави.
10. Національне повстання 1857–1859 рр. в Індії та його історичне значення.
11. Революція 1867–1868 рр. ("Мейдзі-ісін") в Японії та її значення, наслідки, сучасні оцінки.
12. Спроби реформ в Османській імперії у XIX ст. Танзімат.
13. Перетворення Китаю в напівколонію і визвольна боротьба китайського народу (остання третина XIX ст.).
14. Іранська революція 1905–1911 рр., її характер, хід, результати і значення.
15. Революція 1908–1909 рр. в Туреччині.
16. Синхайська революція 1911–1913 рр. в Китаї.
17. Національно-визвольний рух в Індії на початку XX ст. та його особливості.
18. Піднесення національно-визвольного руху в Туреччині після Першої світової війни. Національно-буржуазна революція (1918–1923 рр.). Ідеологія кемалізму.
19. Національна революція 1925–1927 рр. в Китаї.
20. Китай в 1937–1945 рр. Визвольна війна китайського народу проти японських загарбників.
21. Основні тенденції внутрішнього розвитку Японії в міжвоєнний період (економіка, політична система, демократичний рух). Особливості японського фашизму і милітаризму.
22. Японія в роки Другої світової війни.
23. Піднесення національно-визвольного руху в Індії в 1945–1947 рр. Проголошення незалежності Індії. Державний розвиток країни: від домініону до республіки. Прийняття Конституції Республіки Індії.
24. Громадянська війна в Китаї (1946–1949 рр.). Проголошення КНР.
25. Війна народів Індокитаю проти французьких колонізаторів (1946–1954 рр.). Женевська нарада і припинення війни в Індокитаї.
26. Війна на Корейському півострові (1950–1953 рр.): особливості військово-політичної і дипломатичної історії.
27. Розпад і крах колоніальної системи в Африці, його етапи і особливості. Проблема обрання перспектив суспільного розвитку (капіталістична, соціалістична орієнтація).

28. Особливості соціально-економічного розвитку Японії після Другої світової війни. "Японське економічне диво".
29. Близькосхідна криза: причини, сутність, сучасний стан.
30. Основні тенденції і особливості соціально-політичного розвитку Туреччини в 50-90-х рр. XX ст. Турецька економічна модель. Демократія, іслам і офіцерство в післявоєнній Туреччині.
31. "Біла революція" в Ірані. (60–70-і рр. XX ст.), її зміст і наслідки. Криза шахського режиму і визрівання передумов антимонархічної революції.
32. Антимонархічна революція 1979 р. в Ірані.
33. Квітневі події 1978 р. в Афганістані, їх зміст, наслідки, сучасні оцінки. Громадянська війна в Афганістані і втручання СРСР (1979–1989 рр.).
34. КНР в умовах здійснення соціально-економічних реформ і політики модернізації (1978 – поч. XXI ст.).

Історіографія всесвітньої історії. Філософія і методологія історії

1. Загальна характеристика історичних знань. Об'єкт і предмет історії. Соціальні функції історії.
2. Характерні риси християнської філософії історії.
3. Загальна характеристика німецької ідеалістичної філософії історії другої половини XVIII – першої половини XIX ст. Теорія теокосмічного прогресу Г.Лейбніца.
4. Філософсько-історичні погляди І.Канта.
5. Ідея стадійного сходження людства до абсолюту Ф.Шеллінга.
6. Концепція історії Г.Гегеля.
7. Волонтаристична філософія історії А.Шопенгауера та Ф.Ніцше.
8. Концепція "кінця історії" Ф.Фукуями.
9. Проблема азійського способу виробництва в марксистській формаційній схемі. Еволюція формаційних поглядів К.Маркса і Ф.Енгельса.
10. Критична історіософія Б.Кроче та Р.Колінгвуда.
11. Питання єдності всесвітньої історії, її сенсу та мети у екзистенціальній філософії К.Ясперса.
12. Історик як суб'єкт історичного пізнання в розумінні сучасної філософії і методології історії.
13. Становлення історизму та зародження модерної історичної науки в першій половині XIX ст. Характерні риси романтизму.
14. Розвиток історизму в Німеччині. Леопольд фон Ранке та його школа.
15. Прогресистський (економічний) напрям в американській історичній науці кінця XIX – початку XX ст. Ф. Тернер. Ч.О.Бірд.
16. Історико-соціологічні концепції М.Вебера.
17. Виникнення історичної школи «Анналів». Історико-теоретична спадщина М.Блока і Л.Февра.
18. Історичні погляди і праці Ф.Броделя: загальна характеристика.
19. Теорія цивілізацій А.Тойнбі.
20. «Нова історична наука» («нова історія») у Франції 70–80-х років.
21. Неопозитивізм та «нова соціальна історія» у Великобританії.
22. Періодизація світової історії. Концепція аграрного, індустріального та постіндустріального суспільства.
23. Тенденції розвитку світової історіографії на зламі тисячоліть.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Давня і середньовічна історія України

Джерела:

1. Галицько-Волинський літопис. – Львів: Червона калина, 1994. – 253 с.

2. Геродот. Історії в дев'яти книгах. Книга IV. Мельпомена / переклад А.Білецького/. – К.: Наукова думка, 1993. – С. 180-228 // Інтернет-ресурс: [Джерело доступу: http://ae-lib.org.ua/texts/herodotus_historiae_4_ua.htm].
- Києво-Печерський патерик / Пер. із церковносл. М. Кашуба і Н. Пікулик. – Львів: Свічадо, 2007. – 192 с. // Інтернет-ресурс: [Джерело доступу: http://www.truechristianity.info/ua/books/kyiv_pechersk_patericon.php].
3. http://www.truechristianity.info/ua/books/kyiv_pechersk_patericon.php].
4. Історія державної служби в Україні. У п'яти томах. Том 3. Документи і матеріали V ст. до н.е. – 1774 р./ Керівник колективу упорядників Г.Боряк. – Київ, 2009 // Інтернет-ресурс: [Джерело доступу: <http://www.history.org.ua/?litera&kat=3&id=2236>].
5. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / уклад., комент. В. Ю. Короля – К., 2001. – 448 с.
6. Купчинський О. Акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII – першої половини XIV століть. Дослідження. Тексти / О.Купчинський. – Львів, 2004 – 1285 с. // Інтернет-ресурс: [Джерело доступу: <http://www.history.org.ua/?litera&id=6350>].
7. Літопис Руський. [За Іпатським списком](#) / переклад Л.С.Махновця. – Київ: Дніпро, 1989.– 590 с.// Інтернет-ресурс: [Джерело доступу: <http://izbornyk.org.ua/litop/lit.htm>].
8. Правда Руська /Переклад В.Яременка // Інтернет-ресурс: [Джерело доступу: <http://izbornyk.org.ua/oldukr2/oldukr51.htm>].
9. Хрестоматія давньої української літератури: (до кінця XVIII ст.) / Упоряд. О.І.Білецький. 3-є вид., доп. – К., 1967. – 784 с. // Інтернет-ресурс: [Джерело доступу: <http://litopys.org.ua/biletso/bilo.htm>].

Підручники, посібники, монографії:

10. Археологія та стародавня історія України. Курс лекцій. – К., 1992. – 180 с.
11. Баран В.Д. Давні слов'яни / В.Баран // Україна крізь віки. – Т.3. – К., 1998. – 333 с.
12. Баран В.Д. Походження українського народу / В.Д. Баран, – К., 2002. – 194 с.
13. Брайчевський М. Ю. Вибране / упорядкув. Ю.Кухарчука. – К., 2009. – Т.1. – 720 с.; Т.2. – 816 с.
14. Брайчевський М. Походження Русі / М.Брайчевський. – К., 1968. – 224 с.
15. Брайчевський М. Утвердження християнства на Русі / М.Брайчевський. – К., 1988. – 261 с.
16. Бунатян К., Мурзін В., Симоненко О. На світанку історії / К.Бунатян, В.Мурзін, О.Симоненко// Україна крізь віки. – Т.І. – К., 1998. – 336 с.
17. Відейко М.Ю. Україна: від Трипілля до Антів / М.Ю.Відейко. – К., 2008. – 280 с.
18. Відейко М.Ю. Україна: від Антів до Русі / М.Ю. Відейко. - К., 2009. – 240 с.
19. Відейко М.Ю. Україна: від Русі до Святої Русі / М. Ю. Відейко. – К., 2010. – 256 с.
20. Головка О.Б. Князь Роман Мстиславич та його доба. Нариси історії політичного життя Південної Русі XII – початку XIII століття. /О.Головка. – К., 2001. – 250 с. // Інтернет-ресурс [Джерело доступу: <http://lib.rus.ec/b/382176>].
21. Головка О.Б. Корона Данила Галицького. Волинь і Галичина в державнополітичному розвитку Центрально-Східної Європи раннього та класичного середньовіччя / О.Б.Головка. – К., 2006. – 575 с.

22. Грабовецький В. Нариси історії Прикарпаття. – Т.1. / В.Грабовецький. – Івано-Франківськ, 1992. – 201 с.
23. Греков Б. Киевская Русь / Б.Греков. – М., 1953. – 567 с.
24. Грицак П. Галицько-Волинська держава / П.Грицак. – Нью-Йорк, 1958. – 174 с.
25. Давня історія України: У 3 т. / Т.І. – К., 1997; Т.2. – К., 1999; Т.3. – К., 2000.
26. Залізняк Л. Від склавинів до української нації / Л.Залізняк. – К., 2004. – 256 с.
27. Залізняк Л. Нариси стародавньої історії України / Л.Залізняк. – К., 1994. – 255 с.
28. Ісаєвич Я. Галицько-Волинська держава / Я.Ісаєвич. – Львів, 1999. – 40 с.
29. Котляр М. Галицько-Волинська Русь / М.Котляр // Україна крізь віки. – Т.5. – К., 1998. – 336 с.
30. Котляр М. Історія України в особах: Давньоруська держава / М.Котляр. – К., 1996. – 239 с.
31. Котляр М. Ф. Русь язичницька: Біля витоків східнослов'янської цивілізації / М.Ф.Котляр. – К., 1995. – 288 с.
32. Крижицький С., Зубар В., Русяєва А. Античні держави Північного Причорномор'я / С.Крижицький, В.Зубар, А.Русяєва // Україна крізь віки. Т.2. – К., 1998. – 352 с.
33. Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство / І.Крип'якевич. – Львів, 1984. – 176 с.
34. Павленко Ю.В. Передісторія давніх русів у світовому контексті. / Ю.В.Павленко. – К., 1994. – 400 с. // Інтернет-ресурс [Джерело доступу: <http://turbobit.net/download/free/ssavg8ardvrk#>].
35. Ричка В. М. Церква Київської Русі: Соціальний та етнокультурний аспект / В.М.Ричка. – К., 1997. – 206 с.
36. Толочко О.П., Толочко О.П. Київська Русь. / О.П.Толочко, П.П.Толочко. Україна крізь віки. – Т.4. – К., 1998. – 352 с.
37. Толочко П. Київська Русь / П.Толочко. – К., 1996. – 366 с.

Історія України пізнього середньовіччя

Джерела:

1. Боплан Г.Л. Опис України / Г.Л.Боплан. – К., 1990.
2. Історія України. Документи. Матеріали/уклад., коментарі В.Короля. – К., 2001.
3. Селянський рух на Україні 1569–1647 рр. Збірник документів і матеріалів. – К., 1993.
4. Січинський В. Чужинці про Україну / В.Січинський. – К., 1992.
5. Статути Великого князівства Литовського: У 3-х т. – Одеса, 2002–2004.
6. Українські гуманісти епохи Відродження. Антологія. – Т. І. – К., 1995.
7. Хрестоматія з історії Української РСР. Т. І / За ред. І.Гуржія. – К., 1959.

Підручники, посібники, монографії:

8. Бойко О. Історія України. Посібник / О.Бойко. – К., 2003.
9. Дорошенко Д. Нарис історії України / Д.Дорошенко. – Львів, 1991.
10. Історія України в особах IX–XVIII ст. – К., 1993.
11. Історія України: Курс лекцій: У 2 кн. – Кн.1. – К., 1991.
12. Ісаєвич Я. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI–XVIII ст. / Я.Ісаєвич. – К., 1966.

13. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витoki, розвиток, проблеми / Я.Ісаєвич. – Львів, 2002.
14. Історія України в особах: Литовсько-польська доба. – К., 1997.
15. Кобилецький М. Магдебурзьке право в Україні (XIV – перша половина XIX ст.) : Історико-правове дослідження / М.Кобилецький. – Львів, 2008.
16. Котляр М.Ф., Смолій В.А. Історія в життєписах / М.Ф.Котляр, В.А.Смолій. – К., 1994.
17. Леп'явко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні / С.Леп'яво. – Чернігів, 1996.
18. Русина О.В. Україна під татарами та Литвою / О.В.Русина // Україна крізь віки: в 15 т. – Т. 6. – К., 1998.
19. Сас П.М. Політична культура українського суспільства (кінець XVI – перша половина XVII ст.) / П.М.Сас. – К., 1998.
20. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н.Яковенко. – К., 2005.

Історія України ранньомодерної доби (середина XVII – кінець XVIII ст.)

Джерела:

1. Гадяцька унія 1656 р. – К., 2008. – 342 с.
2. Ділова документація Гетьманщини XVIII ст.: 3б. документів. – К., 1993. – 392 с.
3. Документи Богдана Хмельницького (1648-1657). – К., 1961. – 740 с.
4. Універсали Богдана Хмельницького. 1648–1657. – К., 1998. – 416 с.
5. Збірник козацьких літописів: Густинський, Самійла Величка, Граб'янки. – К., 2006. – 976 с.
6. Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657–1687 рр.). – К., Львів, 2004. – 1086 с.
7. Маркевич М. Історія Малоросії / М.Маркевич. – К., 2003. – 664 с.

Підручники, посібники, монографії:

8. Брехуненко В. Східна Брама Європи. Козацька держава в середині XVII – XVIII ст. / В.Брехуненко. – К., 2014. – 504 с.
9. Грушевський М. Історія України–Руси / М.Грушевський. – К., Т. VIII. – 1995. – 856 с; Т. IX. Кн.1 – 1996. – 880 с.; Т. IX. Кн. 2. – 1997. – 776 с.; Т. X. – 1998. – 408 с.
10. Гуржій О. Українська козацька держава в другій половині XVII–XVIII ст.: кордони, населення, право / О.Гуржій. – К., 1996. – 222 с.
11. Доба Богдана Хмельницького. Збірник наукових праць. – К., 1995. – 286 с.
12. Економічна історія України. Історико-економічне дослідження в двох томах. – Т. 1. – К., 2011. – С. 375–542.
13. Заруба В. Адміністративно-територіальний устрій та адміністрація Війська Запорізького у 1648-1782 рр. / В.Заруба. – Дніпропетровськ, 2007. – 370 с.
14. Історія українського козацтва. Нариси в 2-х т. – Т. 1. – К., 2006. – 800 с.; Т. 2. – К., 2007. – 724 с.
15. Історія українського селянства. Нариси в 2-х томах. – Т. 1. – К., 2006. – С.173–312.
16. Історія української культури. У 5-и т. – Т. 3. – К., 2003. – 1246 с.
17. Когут З. Російський централізм і українська автономія. Ліквідація Гетьманщини. 1760–1830 / З.Когут. – К., 1996. – 317 с.
18. Липинський В. Україна на переломі. 1657-1659. Замітки до історії українського державного будівництва в XVII столітті / В.Липинський. – К., Філадельфія, 1991. – 346 с.

19. Мацьків Т. Хмельниччина в тогочасних західноєвропейських джерелах / Т.Мацьків. – Острог – Нью-Йорк, 2007. – 184 с.
20. Мицик Ю. Джерела з історії Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. / Ю.Мицик. – Дніпропетровськ, 1996. – 262 с.
21. Орлик П. Конституція, маніфести та літературна спадщина: Вибр. Твори / П.Орлик. – К., 2006. – 736 с.
22. Переяславська рада 1654 року. (Історіографія та дослідження). – К., 2003. – XX + 890 с.
23. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький. Соціально-політичний портрет / В.Смолій, В.Степанков. – К., 2009. – 680 с.
24. Смолій В., Степанков В. Правобережна Україна у II половині XVII–XVIII ст.: проблема державотворення / В.Смолій, В.Степанков. – К., 1993. – 71 с.
25. Смолій В., Степанков В. Українська державна ідея: проблеми формування, еволюції, реалізації / В.Смолій, В.Степанков. – К., 1997. – 367 с.
26. Смолій В., Степанков В. Українська національна революція XVII ст. (1648–1676 рр.) / В.Смолій, В.Степанков. – К., 2009. – 447 с.
27. Таїрова-Яковлева Т. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія «зради» / Т. Таїрова-Яковлева. – К., 2013. – 403 с.
28. Тисяча років української суспільно-політичної думки. У 9-и т. – Т. 3. Кн. 2. – К., 2001.
29. Чухліб Т. Секрети українського полівасалітету. Хмельницький – Дорошенко – Мазепа / Т.Чухліб. – К., 2011. – 327 с.
30. Чухліб Т. Український гетьманат: проблеми міжнародного утвердження / Т.Чухліб. – К., 2007. – 156 с.
31. Шевчук В. Козацька держава як ідея в системі суспільно-політичного мислення XVI–XVIII ст. / В.Шевчук. – У 2-х кн. – Кн. 1. – К., 2007. – 720 с.

Національне відродження України

кінця XVIII – початку XX ст.

Джерела:

1. Національні процеси в Україні. Історія і сучасність. Док. і мат. – К., 1997. – Т.1.
2. Хрестоматія з історії Української РСР. – Т. 1. З найдавніших часів до кінця 50-х рр. XIX ст. / упоряд.: О.А.Бевзо, М.М.Лисенко, Д.І.Мишко, Г.І.Підлущий. – К., 1959.
3. Хрестоматія з історії Української РСР. – Т. II. 1861–1917. – К., 1960.
4. Історія Русів. – К., 1991.
5. Русалка Дністровая. – К., 1987.
6. Восстание декабристов. Документы / Под ред. М.В.Нечкиной. – Т. VII: “Русская правда” П.И.Пестеля и сочинения, ей предшествующие). – М., 1958.
7. Кирило-Мефодіївське товариство / Упоряд. М.І.Бутич, І.І.Глизь, О.О.Франко. – К., 1990. – Т.1, 2, 3.
8. Костомаров М.І. “Закон Божий”. (Книга буття українського народу) / М.І.Костомаров. – К., 1991.
9. Визначна пам’ятка української політичної думки середини XIX століття – “Слово перестороги” Василя Подолинського // Записки НТШ. – Т.СХХХVIII. Праці історично-філософської секції. – Львів, 1994. – С.434-482.
10. Український народ у Вітчизняній війні 1812 року. Зб. док. – К., 1948.
11. Зародження робітничого класу на Україні. Середина XVIII ст. – 1861 р. Зб. док. і мат. – К., 1982.

12. Антонович В. Моя сповідь. “Вибрані історичні та публіцистичні твори. – К., 1995. (статті “Моя сповідь”, “Про українофілів та українофільство”, “Погляди українофілів”).
13. Драгоманов М.П. “Переднє слово” (До “Тромади” 1878 р.). Вибране / М.П.Драгоманов. – К., 1991. (статті “Пропавший час”, “Шевченко, українофіли і соціалізм”, “Чудернацькі думки про українську національну справу”).
14. Москвофільство: документи і матеріали. Вступна стаття, коментарі та добірка документів О.Сухого. – Львів, 2001.
15. Багатопартійна українська держава на початку ХХ ст. Програмні документи перших українських партій. – К., 1992.
16. Українська суспільно-політична думка в 20 столітті. Док. і мат. – Мюнхен: [Сучасність], 1983. – Т.1.

Підручники, посібники, монографії:

1. Верига В. Нариси з історії України (кінець ХVІІІ – початок ХХ ст.) / В.Верига. – Львів, 1996. – 448 с.
2. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ століття / Я.Грицак. – К., 1996. – 360 с.
3. Рибалка І.К. Історія України. Частина 2. Від початку ХІХ століття до лютого 1917 року / І.К.Рибалка. – Харків, 1997. – 480 с.
4. Сарбей В.Г. Національне відродження України / В.Г.Сарбей // Серія “Україна крізь віки”: У 15-ти т. – К., 1999. – Т. 9. – 336 с.
5. Литвин В.М. Історія України / В.М.Литвин. – У 3-х т. – К., 2005. – Т. ІІ: Кінець ХVІІІ – початок ХХ ст.
6. Магочій П.-Р. Історія України / П.-Р. Магочій / Авторизов. пер. з англ. Е. Гийдела і С. Грачової. – К., 2007.
7. Історія Української РСР (У 8 томах, 10 книгах). – К., 1978. – Т. 3: Україна в період розкладу і кризи феодально-кріпосницької системи. Скасування кріпосного права і розвиток капіталізму (ХІХ ст.).
8. Кабузан В.М. Заселение Новороссии (Екатеринославской и Херсонской губерний) в ХVІІІ – первой половине ХІХ века / В.М.Кабузан. – М., 1976.
9. Когут З. Російський централізм і українська автономія: Ліквідація Гетьманщини. 1760–1830 / З.Когут. – К., 1996.
10. Мудрий М. Австрорусинство в Галичині: спроба окреслення проблеми / М.Мудрий // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Вип. 35–36. – Львів, 2000. – С. 571–604.
11. Каппелер А. Національний рух українців у Росії та Галичині: спроба порівняння / А.Каппелер // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип.1. – К., 1992. – С.104–119.
12. Кирчів Р.Ф. Етнографічно-фольклористична діяльність “Руської трійці” / Р.Ф.Кирчів. – К., 1990.
13. Петраш О.О. Руська трійця / О.О. Петраш. – К., 1987.
14. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе / І.Лисяк-Рудницький. – В 2-х т. – К., 1994. – Т. 1 («Роля України в новітній історії», «Інтелектуальні початки нової України»,

«Структура української історії в ХІХ ст.», «Українці в Галичині під австрійським пануванням» та ін.).

15. Єсельчик С. Пробудження нації. До концепції історії українського національного руху другої половини ХІХ ст. / С.Єсельчик. – Мельбурн, 1994.
16. Ададуров В. “Наполеоніда” на Сході Європи: Уявлення, проєкти та діяльність уряду Франції щодо південно-західних окраїн Російської імперії на початку ХІХ ст. / В.Ададуров. – Львів, 2007.
17. Лисенко М.М. Декабристський рух на Україні / М.М.Лисенко. – К., 1954.
18. Савичев Н.П. Первые благовестители свободы. (О деятельности декабристов на Украине) / Н.П.Савичев. – К., 1990.
19. Зайончковський П.А. Кирилло-Мефодиевское общество (1846–1847 гг.) / П.А.Зайончковский. – М., 1959.
20. Гуржій І.О. Розвиток товарного виробництва і торгівлі на Україні. (З кінця ХVІІІ ст. до 1861 р.) / І.О.Гуржій. – К., 1962.
21. Гуржій І.О. Розклад феодально-кріпосницької системи в сільському господарстві України першої половини ХІХ ст. / І.О.Гуржій. – К., 1954.
22. Присяжнюк Ю.П. Українське селянство Наддніпрянської України: соціоментальна історія другої половини ХІХ – початку ХХ ст. / Ю.П.Присяжнюк. – Черкаси, 2007.
23. Іванова Л.Г., Іванченко Р.П. Громадівський рух 60-х рр. ХІХ ст. в Україні: проблеми, ідеологія / Л.Г.Іванова, Р.П.Іванченко. – К., 1999.
24. Світленко С.І. Народництво в Україні 60-80-х років ХІХ ст. Аналіз публікацій документальних джерел / С.І.Світленко. – Дніпропетровськ, 1995.
25. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців. 1848–1914 / К.Левицький. – Львів, 1926.
26. Заярнюк А. Ідіоми емансипації. «Визвольні» проєкти і галицьке село в середині ХІХ століття / А.Заярнюк. – К., 2007.
27. Середа О. Громади ранніх народовців у Східній Галичині (60-ті роки ХІХ століття) / О.Середа // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип.9. – Львів, 2001. – С.378–392.
28. Сухий О. Від русофільства до москвофільства (російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у ХІХ столітті) / О.Сухий. – Львів, 2003.
29. Добржанський О. Національний рух українців Буковини другої половини ХІХ – початку ХХ ст. / О.Добржанський. – Чернівці, 1999.
30. Грицак Я. “Дух, що тіло рве до бою...”: спроба політичного портрета Івана Франка / Я.Грицак. – Львів, 1990.
31. Кармазіна М.С. Ідея державності в українській політичній думці (кінець ХІХ – початок ХХ ст.) / М.С.Кармазіна. – К., 1998.
32. Чорновол І. Українська фракція Галицького крайового сейму, 1861–1901 (Нарис з історії українського парламентаризму) / І.Чорновол. – Львів, 2002.
33. Чорновол І. Польсько-українська угода 1890-1894 рр. / І.Чорновол. – Львів, 2000.

34. Рудько М.П. Революційні народники на Україні. (70-ті роки XIX ст.) / М.П.Рудько. – К., 1973.
35. Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX – XX ст. / Г.Касьянов. – К., 1993.
36. Національне питання в Україні XX – початку XXI ст.: Історичні нариси / Відп. ред. В. А. Смолій; авт. кол. О. Г. Аркуша, В. Ф. Верстюк, С. В. Віднянський та ін. – К., 2012.
37. Шпорлюк Р. Формування модерних націй: Україна – Росія – Польща / Р.Шпорлюк / Пер. з англ. – К., 2013.
38. Україна. Процеси націотворення / Упор. Андреас Каппелер; пер. з нім. – К., 2011.

Новітня історія України (початок XX–XXI ст.)

Джерела:

1. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні 1917–1953. Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз / І.Г. Білас. – Кн.1,2. – К. : Либідь, 1994 .
2. Винниченко В. Відродження нації (Історія української революції, кінець 1917 р. – грудень 1919 р.) У 3-х частинах / В. Винниченко. – Київ – Відень, 1920.
3. Голод 1921 років в Україні: Збірник документів і матеріалів/ Упоряд. О.М. Мовчан та ін.; відп. ред. С.В. Кульчицький. – К., 1993.
4. Голодомор 1932–1933 років в Україні : док. і матеріали / Упоряд. Р. Пиріг. – К., 2007.
5. Дорошенко Д. Мої спогади про недавнє минуле (1914 – 1920 роки): Науково-популярне видання / Д. І. Дорошенко. – К., 2007.
6. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація?/ І.Дзюба // Вітчизна. – 1990. – № 5. – С. 95–131.
7. Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923 : документи і матеріали : у 5 т. / Уклад.: О. Ю. Карпенко (відп. ред.), К. П. Мицан. – Івано-Франківськ, 2001–2013.
8. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К., 1997.
9. Кульчицький С. Голод 1932–1933 рр. в Україні як геноцид: мовою документів, очима свідків/ С. Кульчицький. – К., 2008.
10. Мазепа І. Україна в огні і бурі революції 1917–1921 / І. Мазепа. – К., 2003.
11. Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник. У 2 ч. / Упоряд.: І.О.Кресіна, В.Ф.Панібудьласка; за ред. В.Ф.Панібудьласки. – К., 1997. – Ч. 1; Ч.2.
12. Омелянович-Павленко М. Спогади командарма (1917–1920) / М. Омелянович-Павленко. – К., 2007.
13. Сергійчук В. Десять буремних літ. Західноукраїнські землі у 1944–1953 рр. / В. Сергійчук. – К., 1998.
14. Сергійчук В.І. «Українізація Росії». Політичне ошуканство українців російською більшовицькою владою в 1923–1932 роках. Зб. док. / В. Сергійчук – К., 2000.
15. Сергійчук В.І. Неусвідомлення України. Ставлення світу до української державності: погляд у 1917–1921 роки з аналізом сьогодення / В. Сергійчук. – К., 2002.
16. Сергійчук В.І. Українська соборність: Відродження українства в 1917–1920 роках / В. Сергійчук. – К., 1999.
17. Сергійчук В. Український здвиг : Закерзоння. 1939–1947 / В. Сергійчук. – К., 2004.
18. Сергійчук В. Український здвиг / В. Сергійчук. – К., 2005. – Кн. 3: Прикарпаття. 1939–1955.
19. Сергійчук В. Український здвиг / В. Сергійчук. – К., 2005 – Кн. 4: Поділля. 1939–1955.
20. Сергійчук В. Український здвиг / В. Сергійчук. – К., 2005. – Кн. 5: Наддніпрянщина. 1941–1955.

21. Сергійчук В. Український здвиг: Волинь. 1939–1955 / В. Сергійчук. – К., 2005.
22. Скоропадський П. Спогади / П. Скоропадський. – К., 1995. – 493 с.
23. Україна в ХХ столітті (1900–2000) [Текст] : зб. док. і матеріалів : [навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл.] / [Упоряд.: А. Г. Слюсаренко (кер. авт. кол.) та ін.]. – К., 2000.
24. Українська революція: Документи, 1919–1921 / Ред. Т.Гунчак ; За заг. ред. Я. Білінський, В. Омельченко, О. Федішин . [Джерела до новітньої історії України. Т. 2]. – Нью-Йорк, 1984 .
25. Українська суспільно-політична думка в 20-му столітті: Документи і матеріали. – Т. 1. – К., 1996.
26. Українська Центральна Рада : документи і матеріали: У 2 т. / Упоряд. В. Ф. Верстюк [та ін.], відп. ред. В. А. Смолій [та ін.]. – К., 1997. Т. 2: Грудень 1917 р. – квітень 1918 р.
27. Український національно-визвольний рух на Прикарпатті в ХХ ст.: документи і матеріали / під ред. Кугутяка М. – Івано-Франківськ, 2009–2013. – Т. 1,2,3.
28. Чикаленко Є. Щоденник (1907–1917): у 2-х т. / Є. Чикаленко. – К., 2004. – Т. 1.
29. Шаповал Ю., Пристайко В., Золотарьов В. ЧК – ГПУ – НКВД в Україні: особи, факти, документи / Ю.Шаповал, В.Пристайко, В. Золотарьов. – К., 1997.

Підручники, посібники, монографії:

1. Андрухів І., Француз А. Станіславщина: двадцять буремних літ (1939–1959). Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз / І.Андрухів, А.Француз. – Рівне – Івано-Франківськ, 2001.
2. Баран В.К. Україна після Сталіна: нарис історії 1953–1985 / В.Баран. –Львів,1992.
3. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-ті рр.)/ В.К.Баран, В.М.Даниленко. – К., 1999.
4. Білокінь С. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР (1917–1941 рр.): Джерелознавче дослідження / С.Білокінь. – К., 1999.
5. Боляновський А. Українські військові формування в збройних силах Німеччини (1939–1945) / А. Боляновський. – Львів, 2003.
6. Вегеш М. Августин Волошин і Карпатська Україна / М.Вегеш. – Львів-Хуст, 2004.
7. Верстюк В. Українська Центральна Рада: Навчальний посібник / В.Верстюк. – К., 1997.
8. Вронська Е.В. В умовах війни: життя та побут населення міст України (1943–1945) / Е.В. Вронська. – К.,1995.
9. Головка М. Л. Суспільно-політичні організації та рухи України в період Другої світової війни. 1939–1945 рр. / М. Л. Головка. – К., 2004.
10. Гриневич В. А. Суспільно-політичні настрої населення України в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.) / В. А. Гриневич. – К., 2007.
11. Гриневич В.А., Даниленко В.М., Кульчицький С.В., Лисенко О.Є. Україна Росія в історичній ретроспективі. Нариси в 3-х томах / В.А. Гриневич, В.М. Даниленко, С.В. Кульчицький, О.Є. Лисенко. – Т. 2. Радянський проект для України. – К., 2004.
12. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї / Я.Грицак. – К., 2004.
13. Грицак Я.Й. Нарис історії України: Формування модерної української нації ХІХ-ХХ століття / Я.Й. Грицак. – К., 1996.
14. Загребельна Н. Велика війна: українство і благодійність (1914–1917 рр.) / Н. Загребельна, І. Коляда. – К., 2006.
15. Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923: Історія / Відп. ред. О. Карпенко. – Івано-Франківськ, 2001.
16. Ільюшин І. І. Українська повстанська армія і Армія Крайова. Протистояння в Західній Україні (1939–1945 рр.) / І. І. Ільюшин. – К., 2009.

17. Касьянов Г. Украина 1991–2007. Очерки новейшей истории/ Г. Касьянов. – К., 2008.
18. Касьянов Г.В., Даниленко В.М. Сталінізм і українська інтелігенція (1920–30-і рр.) / Г. Касьянов, В.Даниленко. – К., 1991.
19. Кентій А. В. Українська повстанська армія в 1942–1943 рр. / А. В. Кентій. – К., 1999.
20. Кентій А. В. Українська повстанська армія в 1944–1945 рр. / А. В. Кентій. – К., 1999.
21. Кентій А.В. Нариси історії організації українських націоналістів (1929–1941рр.) / А. В. Кентій. – К., 1998.
22. Коваль М.В. Україна у Другій світовій та Великій вітчизняній війнах 1939–1945 рр.: Спроба сучасного концептуального бачення / М.В.Коваль. – К.,1994.
23. Конквест Р. Жнива скорботи: Радянська колективізація і голодомор / Р.Конквест. – К., 1993.
24. Корновенко С.В. Аграрна політика білогвардійських урядів А.Денікіна, П.Врангеля на підконтрольних їм українських територіях (1919–1920 рр.): історіографічний процес 1919–2000-х рр. – Черкаси, 2008.
25. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні / В.Косик. – Львів, 1993.
26. Кульчицький С. В. УСРР в добу “воєнного комунізму” (1917–1920 рр.): Спроби побудови концептуальних засад реальної історії. Історичний зошит. – К., 1994. – 142 с.
27. Кульчицький С. Помаранчева революція / С.Д.Кульчицький. – К., 2005.
28. Кульчицький С.Д. Україна між двома війнами (1921–1939 рр.) / С.Д.Кульчицький // Україна крізь віки. – К., 1999.
29. Лисенко О. Є. Церковне життя в Україні. 1943–1946 / О. Є. Лисенко. – К., 1998.
30. Литвин В. Україна: доба війн і революцій (1914–1920) / В.М.Литвин. – К., 2003.
31. Литвин В.М. Україна на межі тисячоліть (1991 – 2000 рр. / В.М.Литвин. – К., 2000.
32. Литвин В.Україна у другому повоєнному десятилітті (1956-1965) / В.М.Литвин. – К., 2004.
33. Литвин М. Українсько-польська війна 1918-1919 рр. / М.Литвин. – Львів, 1998.
34. Литвин С. Суд історії: Симон Петлюра і петлюріана / С.Литвин. – К., 2001.
35. Нариси з історії суспільних рухів і політичних партій в Україні (XIX–XX ст.). – Львів, 2001.
36. Новітня історія України [Текст] : підруч. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / [А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. П. Дрожжин та ін.]. – К., 2000.
37. Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія : іст. нариси / Ред.: В. В. Дзюбак, С. В. Кульчицький, І. І. Ільющин та ін. – К., 2005.
38. Патриляк І. «Встань і борись!...» / І.Патриляк. – Львів, 2012.
39. Політична історія України. XX століття : у 6 т. – К., 2003. – Т.1–6:
40. Політичний терор і тероризм в Україні XIX–XX ст. Історичні нариси. – К., 2002.
41. Попик С. Українці в Австрії 1914–1918: Австрійська політика в українському питанні періоду Великої війни / С. Попик. – К.; Чернівці, 1999.
42. Реєнт О. П. Перша світова війна і Україна / О.П. Реєнт, О.В. Сердюк. – К., 2003.
43. Реєнт О. Україна між двома світовими війнами (1914 –1939): Події. Люди. Документи/ О.П. Реєнт. – К., 2004
44. Реєнт О.П. У робітнях історичної науки/О.П. Реєнт. – К., 1999.
45. Рубльов О.С., Черченко Ю. А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції (20–60-ті роки XX ст.) / О.С. Рубльов, Ю.А. Черченко. – К., 1994.
46. Русначенко А. М. Народ збурений: Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Естонії у 1940–50-х р. / А. М. Русначенко. – К. : Пульсари, 2002.
47. Солдатенко В. Українська революція. Концепція та історіографія / В. Солдатенко. – К.,1999.
48. Срібняк І. Полонені українці в Австро-Угорщині та Німеччині (1914–1920) / І. Срібняк. – К., 1999.

49. Стародубець Г. М. ОУН (б) в українському національно-визвольному русі на Волині в роки Другої світової війни (1941–1943 рр.) : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Г. М. Стародубець. – Тернопіль, 2002.
50. Україна і Росія в історичній ретроспективі: Нариси: В 3 т. / Ред. рада: В.М. Литвин (голова) та ін. – К., 2004. – Т. 2.
51. Українська політична нація: генеза, стан, перспективи / В. С. Крисаченко, М. Т. Степико, О. С. Власюк та ін.; За ред. В. С. Крисаченка. – К., 2003.
52. Українська революція. Підручник / [Упоряд.: Корновенко С.В., Морозов А.Г., Ресніт О.П.]. – Вінниця, 2004.
53. Український Євромайдан. Прикарпатський вимір / За ред. М. Кугутяка. – Івано-Франківськ, 2016.
54. Ченцов В.В. Політичні репресії в радянській Україні в 1920-і рр./ В.В. Ченцов. – К., 1999.
55. Яневський Д. Політичні системи України 1917–1920 років: спроби творення і причини поразки/Д. Яневський . – К., 2003.

Всесвітня історія

1. Medium aevum: Середні віки / За ред. Л. Войтовича. – Львів, 2010.
2. Балух В.О. Візантиністика. – Чернівці, 2006.
3. Балух В.О. Історія античної цивілізації. Том 1. Стародавня Греція. – Чернівці, 2007. – 658 с.
4. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм XV-XVIII ст. – Т. 1-3. – К., 1996–1998.
5. Волощук М.М. Методичні рекомендації з курсу історії Середніх віків. Для студентів історичних факультетів. – Івано-Франківськ, 2008. – 90 с.
6. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки 1918–1945 рр. - К., 2008.
7. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки 1945–2002 рр. - К., 2004.
8. Горохов В.Н. История международных отношений. 1918-1939: Курс лекций. – М., 2004.
9. Гутнова Е.В. Историография истории средних веков. – М., 1985.
10. Доманська, Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле. К., 2012. 264 с.
11. Зашкільняк Л.О. Сучасна світова історіографія: Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. – Львів, 2007. – 312 с.
12. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів, 1999. 228 с.
13. Иванян Э.А. История США: пособие для вузов. – 2-е изд., испр. / Э.А. Иванян. – М., 2006.
14. История Китая: Учебник / Под редакцией А.В. Меликсетова. – М., 1998. – Гл. 14-15.

15. История международных отношений: Учебное пособие / Кол. авт. под ред. Г.В. Каменской, О.А. Колобова, Э.П. Соловьева. – М., 2007. – С. 273-280.
16. История стран Азии и Африки в новейшее время. 1917-1945. – М., 1989. – Ч.1.
17. История Японии: Учебное пособие / РАН. Ин-т востоковедения. Отв. ред. А.Е. Жуков: В 2т. – Т. II. 1868-1998. – М., 1998. – С. 259-270, 298-313.
18. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. Навч. посіб. / В.М.Литвин, В.І.Гусєв, А.Г.Слюсаренко та ін. – К., 2002.
19. Історія західноєвропейського середньовіччя. Хрестоматія / Упорядник М.О. Рудь. – К., 2005.
20. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – початок ХХІ ст.: Навч. посіб. / В.Д. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К., 2006. – С. 57-61.
21. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – ХХІ ст.: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ В.Ф. Салабай (кер. авт. кол.), І.Д. Дудко, М.П. Чуб, М.В. Борисенко. – К., 2006.
22. Історія середніх віків / За ред. В.Балуха. – Чернівці, 2007. – Т.1-2.
23. Клейменова Н.Е., Сидоров А.Ю. Версальско-Вашингтонская система международных отношений: проблемы становления и развития: Курс лекций по истории международных отношений (1918-1939 гг.). Ч.1. – М., 1995. – Гл.4.
24. Коппель О.Д., Парахомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття: Навч. посіб. – К., 1999.
25. Крижанівська О.О., Крижанівський О.П. Історія середніх віків: Вступ до історії західноєвропейського Середньовіччя. – К., 2004.
26. Марущак М.Й. Історія дипломатії ХХ століття: Курс лекцій. – Львів, 2003.
27. Мицик Л.М. Новітня історія зарубіжних країн: Курс лекцій. – Ніжин, 2001.
28. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2007): Навч. посіб. – К., 2008. – С. 33-35.
29. Нова історія. Навчальний посібник. Частина I (1640–1870 рр.) /За ред. О.Л. Нарочницького. – К., 1975.
30. Рубель В. А. Історія середньовічного Сходу. Курс лекцій. – К., 1997.
31. Рубель В. А. Історія середньовічного Сходу. Тематична хрестоматія. – К., 2000.
32. Сич О., Мінаєв А. Світ у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.: основні тенденції політичного та соціально-економічного розвитку. Чернівці, 2010. 200 с.
33. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917-1945 рр.: Навч. посібник. – К., 1997. – С. 64-73.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюються Положенням про організацію вступних випробувань у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.